СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XL. Ч. 206. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 3 вересня 1932. — VOL. XL. No. 206. Jersey City, N. J., Saturday, September 3, 1932. THREE CENTS.

МЕЙОР ВОКЕР ЗРЕЗИГНУВАВ

БУДЕ КАНДИДУВАТИ В ОСЕНИ ЗНОВУ НА ТОЙ-САМИЙ УРЯД.

Обжаловує говернора Рузвелта за неправильне слідство.

НЮ ЙОРК. — Джеймс Дж. Вокер, мейор міста Ню Йорку, вніс свою резигнацію. По нім негайно переймає уряд Джозеф Мек Кі, президент міської ради, котрий уже нераз виконував цей уряд у заступстві Вокера, коли той був на відпустці.

Вокер зрезигнував, порозумівшися передтим зі своїм адвокатом і переговоривши справу з лідерами Тамані Гол. Потім оголосив довшу заяву, в якій виступив з гострою критикою слідства, яке переводить над ним говернор Рузвелт. Вокер каже, що Рузвелт нарушив своїм поступованням супроти нього права, які гарантує конституція кождому горожанинови, бо йому не дозволено навіть ставити запитів до свідків, котрі його обвинувачували. В той спосіб виставлено Вокера, на його думку, на ласку говернора.

Вокер подає далі, що йому супроти таких обставин не лишилося нічого іншого, як тільки зрезигнувати з уряду і віднестися до народа з проханням, щоб той осудив його діяльність. Те він зробить в осени, коли виставить себе знову кандидатом на уряд мейора.

ТАМАНІ ПРОТИ РУЗВЕЛТА.

НЮ ЙОРК. — Лідери з Тамані Гол огірчені на говернора Рузвелта за його поступовання супроти мейора Вокера. Кажуть, що тепер Тамані Гол буде всею силою поборювати кандидатуру Лімена на говернора стейту, бо Лімен є довіреником Рузвелта.

РУЗВЕЛТ ВІДПОВІСТЬ.

ОЛБАНІ. — Резигнацію Вокера і його атаки на Рузвелта принято тут з повним спокоєм як щось, чого можна було надіятися. Рузвелт відповість на атаки мейора, а тепер він найбільше задоволений з того, що має розвязані руки і може віддатися виборчій агітації.

РОЗПОЧАТО КАМПАНІЮ ЗА ДЖАБИ.

НЮ ЙОРК. — Вже видно наслідки конференції Гувера з бизнесменами в справі ліквідації безробіття. На чолі комітету, який має занятися шуканням робіт, поставлено Волтера С. Тіґля, президента „Стендард Ойл Компані оф Ню Джерзи". Тіґль уже розпочав по цілім краю кампанію, щоби дати негайно роботу 1,000,000 безробітним. Кампанія ведеться під кличем, що ті, котрі мають роботу, мають поділитися нею з тими, котрі не працюють. Значить, Тіґль вимагає скорочення годин праці по фабриках. Він каже, що в його компанії, у якій працює 23,000 робітників, дано в той спосіб роботу 3,000 новим робітникам.

Тіґль певний, що коли публична опінія натисне на фабрикантів, то вони будуть змушені збільшити негайно число робучих сил і тим робом буде можна дати роботу навіть 2,000,000 безробітних.

ЛЕТІВ 302 МИЛІ НА ГОДИНУ.

КЛІВЛЕНД. — Майор Джеймс Дулітл осягнув новий рекорд, літаючи зі скорістю 302 милі на годину. Малощо бракувало, а був би побив світовий рекорд.

РОБОТИ ТРОХИ ПОПРАВЛЯЮТЬСЯ.

ЛОРЕНС (Месечусетс). — В чотирох ткацьких фабриках збільшено число робітників, бо одержано більші замовлення.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — Залізниці Редінґ і Пенсилвенія покликали 3,000 робітників.

БЕЛЕР (Огайо). — „Ди Рейл енд Рівер Кол. Компані" оголосила, що на протязі 2 тижнів прийме 1,100 вуглекопів.

ТАКИ ДАЛІ ПІКЕТУЮТЬ.

ДЕ МОЙН (Айова). — Не вважаючи на заряджения з боку „Фармерс Голідей Асосіейшен" девять-дневного перемиря, страйкуючі фармери далі блькоюють Су Сіти та держать пікетчиків на ріжних дорогах у стейтах Айова, Небраска й Савт Дакота.

ГЛЯДЯТЬ НА НІМЕЧЧИНУ ЗІ СПОКОЄМ.

ВАШИНГТОН.—Офіціяльні круги не турбуються німецькою вимогою рівности в збросннію. Це, як кажуть, є тільки послідовною вимогою німецької повоєнної політики, яка змагає до того, щоб стрястися з тих усіх обмежень, які наложено на Німеччину у версайськім договорі. Позатим Німеччина попирає ідею розоброєння.

МЕКСИКАНСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ РЕЗИГНУЄ.

МЕКСИКО СІТИ. — Ходять поголоски, що мексиканський президент Паскаль Ортіс Рубіо зрезигнує зі свого уряду. Його правління вважають добродійством для Мексика. Навіть його церковна політика, котра спричинила велику заверуху, дістала тепер у краю загальне одобрення.

ШКІЛЬНІ ПРИЯТЕЛІ, А ТЕПЕР ПАРТІЙНІ ВОРОГИ.

ОЛБАНІ. — Звернено увагу на те, що тут перебував Оґден Мілс, секретар скарбу в кабінеті Гувера, й не відвідав говернора Рузвелта, кандидата на президента. Мілс і Рузвелт ходили разом довгі літа до школи і були в школі великими приятелями.

ПОЗІР! ☞ CLEVELAND, OHIO! ☜ ПОЗІР!

ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

В СПРАВІ РЕФОРМИ СТАРОГО ГОДУ ОБЕЗПЕЧЕННЯ І БУДУЧНОСТИ У. Н. СОЮЗА

— відбудуться —

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 4-ГО ВЕРЕСНЯ (SEPT.) 1932 РОКУ

В ГАЛИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ,
2253 Вест 14-та улиця, Клівленд, О.

Реферувати будуть: гол. предсідатель **Микола Мурашко** і гол. рек. секретар **Іван Каштанюк.**

Проситься в с і х урядників і членів відділів У. Н. Союза в Клівленді й околиці прибути точно на означений час.

Головна Канцелярія У. Н. Союза.

ДАЛЬШІ ЗБОРИ СОЮЗОВЦІВ

ВАЖНЕ ДЛЯ СОЮЗОВЦІВ З РОСФОРД, ОГАЙО, І ОКОЛИЦІ; ГАММОНД, ІНД., І ОКОЛИЦІ; САВТ ШИКАГО І ОКОЛИЦІ; ДІТРОЙТ, МИШ., І ГАМТРАМК, МИШ.

ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ У ВИЩЕ НАЗВАНИХ МІСЦЕВОСТЯХ проектуеться в слідуючім порядку:

РОЗФОРД, О., у вівторок, дня 6. вересня с. р., в год. 7.30 ввечір, в гали У .Н. Дому, 273 Волнут ул.

ГАММОНД, ІНД., в середу, дня 7. вересня, в год. 7.30 ввечір, в місци, яке оголоситься пізнійше.

САВТ ШИКАГО, ІЛЛ., в четвер, дня 8-го вересня, в год. 7.30 ввечір, в місци, яке проголоситься пізнійше.

ШИКАГО, ІЛЛ., в пятницю, дня 9. вересня, в год. 7.30 ввечір, в місци, яке проголоситься пізнійше.

ДІТРОЙТ, МИШ., в суботу, дня 10. вересня, в год. 7.30 ввечір, в місци, яке проголоситься пізнійше.

ГЕМТРАМК, МИШ., в неділю, дня 11. вересня, в гали Української Хати, час проголоситься пізнійше.

Відділи У. Н. Союза з тих громад, в котрих час і місце тут не проголошується, зволять ласкаво знайти відповідне місце і подати до проголошення хочби телеграфічно. Гемтрамк зволить рішитися ще й що часу: пополудни чи ввечір.

Головна Канцелярія У. Н. Союза.

ЗДВИГ ПОЛЬСЬКИХ СОКОЛІВ У ЧЕРНІВЦЯХ.

Польський „Сокіл" у Чернівцях святкує цього року 40-ліття свого існування. З цеї нагоди влаштували Поляки здвиг соколів, а що своїх замало, то спровадили собі їх з Галичини. На свято прибули з Галичини коло 2,000 осіб.

НЕЗДАРНА ГОСПОДАРКА В БІЛОСТОЦІ.

Міністер внутрішніх справ розвязав міську раду і зложив з уряду членів маґістрату в Білостоці з причини нездарної господарки. Містом має управляти урядовий комісар.

НЕ ДАЮТЬ ПРАЦЮВАТИ.

У звязку з просвітною анкетою, що відбувалася в Снятині 7 липня ц. р., на якій один сельроб почав відчитувати якусь комуністичну летючку, через що комісар староства розвязав анкету, поліція перевела у всіх членів виділу читальні „Просвіти" у Видинові ревізію, всіх арештувала і відставила до Снятина. По кількох днях їх усіх випустили. Снятинське староство заявило, що не дасть дозволу на ніякі імпрези читальні, мотивуючи це тим, що „в теперішньому виділі нема ні одного члена, що міг би ручити за порядок на фестині чи виставі".

ПЕРЕПОНИ ДЛЯ ЧУЖИНЦІВ.

Французький парлямент ухвалив закон про заробітну працю чужинців на терені Франції. Закон вимагає, щоби чужинець, який хоче дістати якенебудь заняття у Франції, виказався окремим дозволом французького міністерства праці. Рішатиме про видачу такого свідоцтва опінія бюр посередництва праці. Цей закон обовязує навіть тих чужинців, які вже мають працю у Франції.

СІМСОТ ОБІДІВ ДЛЯ ВБОГИХ.

Новоновисвячений епископ для Підкарпаття, о. Стойка, гостив у себе в неділю, 31. липня ц. р., 700 бідних, замісць влаштувати великі бенкети для панів. Приклад гарний, варта би його наслідувати.

НА КРОК ВІД НЕЩАСТЯ.

Іван Шах і Микола Гаврих, оба з Рісни Руської біля Львова, хотіли трошки проходитися по кошенню й тому пішли до ставу викупатися. Утомлені відбилися задалеко від берега. Микола захлиснувся і почав потопати. Іван кинувся ратувати товариша, та цей злозив його за ноги, так, що оба пішли під воду. Люди, що знаходилися якраз тоді над берегом, виратували обох.

ХТО ВИНАЙШОВ ТОРПЕДУ?

Торпеду, без якої нинішня морська війна була би майже неможливою, винайшов Бренан, австралійський годинникар. Працював він над своїм винаходом цілих вісімнадцять літ. Винахід свій продав англійському урядови за 150 тисяч фунтів стерлінгів. Щоби якась сусідня держава не викрала тайни механізму цього страшного стрільна, кожну його частину робив зпочатку інший робітник, якого по праці добре перешукували. Торпеду складав сам Бренан із своїм спільником.

СОВІТСЬКА НАФТА У ФРАНЦІЇ.

Підприємство для продажі російської нафти у Франції, Бельгії, Голяндії, Еспанії і т. д. продало в 1931 році півтора міліона тон російських нафтових продуктів. З цеї скількости купила сама Франція 1.1 міліона тон, значить 17.6% усього нафтяного совітського вивозу.

МАСОВО ПЕРЕНОСЯТЬ УЧИТЕЛІВ ДО РЕГАТУ.

В урядовім листку міністерства освіти знаходимо поверх 100 імен учителів і професорів з Черновець, котрих переносять на нові посади в старім королівстві. Це перші плоди національно-хліборобської партії, перша її діяльність. Місяцями учителі й професори не дістають платні. Бодай би їх не рухали з місця, де вони осіли. А то ні, в цей тяжкий час захотілось урядови румунізувати Буковину ще дальше, уніфікувати, перекидаючи учительські сили відси до регату, (корінної Румунії), а з регату сюди. Цеж руїна цих нещасних людей. Та що це владу обходить! Аби ціль осягнути, аби уніфікувати. А що на це наші парляментаристи?... — („Час").

А ПРОТЕ ВІРУЮТЬ.

В липневому зшитку монахійського журналу „Грааль" князь Оболенський пише про релігійні рухи в Радянщині. Тайні релігійні товариства концентруються головно на кавказькому березі Чорного моря. Большевицька влада знає про це, однак є цілком безсильна. Вже від довшого часу молоді інженіри, робітники, а навіть комсомольці на час літних ферій ідуть на Кавказ. Ніхто не може заборонити їм провести відпочинок над морем або в горах. Большевики знають, що кавказькі колективи своїм устроєм і способом життя місцевого населення зближені до релігійних товариств, сект, а навіть манастирів. Однак все на око таке звичайне, що нема причини до переслідувань.

Зворот до релігії серед населення Радянщини проявляється не тільки між старшим поколінням, що зневірене до теперішньої форми влади, але головно серед молодої генерації. Один духовний з Радянщини оповідає, що двома тільки правами займаються там переважно, про дві річи говорять навіть стоячи у хвості: про хліб і про Бога. Хоч усякі дискусії на релігійні теми строго заборонені і ДПУ потого наказу пильнує, всюди, де тільки зійдеться кілька осіб, говорять про релігію. Найбільше інтересуються цією справою жінки. Завдавані питання свідчать про глибоку потребу віри й ревізії поглядів, які в них впоюють.

ЇДЖМО ЦИБУЛЮ.

Усі східні народи їдять здавен-давна великими масами цибулю. Вистане згадати наших Жидів. І наші селянин заїдає залюбки цибулю й уважає її за дуже здорову. Без наукових дослідів кожний з практики знає, що цибуля шалено загострює апетит. Впливом цибулі на звірячий орґанізм зайнявся грецький дослідник Хрістоманос з Атен. Він годував псів 10 днів їжею, що мала мало білковин, а зате багато товщів і углеводів з великою домішкою цибулі. Вневдовзі по нагодуванню пси стали виділяти з мочу дуже обильно жовчений барвник, хоч стан їх здоровля не виказував найменшого погіршення. З цього треба заключати, що цибуля впливає на жовч у той спосіб, що вона починає сильно виділювати виділини. Наразі нині ще не можна сказати, котрий складник цибулі є спричинником цього виділювання.

РАДЯНСЬКА ВЛАДА ВЕДЕ ГАЗЕТНУ БОРОТЬБУ З ХАРЧОВОЮ КРІЗОЮ

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ГАЗЕТИ ВЗИВАЮТЬ КАРАТИ СЕЛЯНСТВО ТА РОБІТНИЦТВО ЗА НЕДОСТАЧУ ХАРЧІВ ТА ФАБРИКАТІВ У РОСІЇ.

МОСКВА (СССР). — Вся радянська преса тепер переповнена закликами до розправи з тими селянами та робітниками, що не виконують своїх обовязків супроти „пролетарської держави". Комуністичні газети стараються звернути на селянство та робітництво всю вину за економічно-харчову крізу, закриваючи те, що сама комуністична партія зруйнувала сільське господарство та не змогла зорґанізувати індустрії. Радянські фабрики ввесь час працювали лише в важкій індустрії, а нічого не продукували для задоволення біжучих потреб населення в фабриках.

Крім відібрання від селян землі й передачі їх до державних маєтків та до колективних господарств на селянство ввесь час накладано величезні податки на користь держави, примусово „куповано" в селян збіже по такій низькій ціні, що за фабрикати селянинови треба було платити десятки разів більше, ніж у часі перед комунізмом. Конфіскація земель та живого й мертвого реманенту привела до того, що селянство порізало худобу, свиней, навіть повбивало коней, або вони поздихали через брак паші.

Тепер населення не має фабрикатів і не має харчових продуктів. Їх навіть нема звідки взяти, а колиб що й було в селянства, то нема чим завести до міста, звідки всеодно селянин нічого не дістане для себе. Тому цьогорічний осінній засів піль виказує покищо менше 50% норми. З кождим днем загально-економічна кріза в радянщині все зростає та поглиблюється. Большевицька система контролі й розділювання та постачання населенню всього, що йому потрібно остаточно провалилася і большевикам тепер щось треба зробити цілком інше, ніж те, що вони робили дотепер, бо інакше катастрофа неминуча.

ФРАНЦІЯ Й АНГЛІЯ ОДНАКОВО ВІДПОВІДЯТЬ НІМЕЧЧИНІ.

ПАРИЖ (Франція). — Німецькі домагання в справі збільшення армії зводяться до таких точок: 1) зміна версайського мира в тій частині, де встановлено дванацять-річний термін служби в німецькій армії (зроблено це тому, щоб Німеччина не мала вишколених военних резерв); 2) злучення в один термін час служби в міліції та в армії; 3) збільшити німецьку армію з дозволених 100 тисяч до 300 тисяч; 4) дозволити Німеччині мати важку та легку прибережну артилерію; 5) дозволити німецькій армії тримати тенки; 6) дозволити мати військових летунів та школу для них; 7) дозволити збільшити німецьку фльоту кружляками й субмаринами та узброїти її літаками й важкою артилерією; 8) дозволити будувати вздовж французького та польського кордону форти й 9) дозволити збудувати 35 фабрик для виробловання военного устаткування.

Французький уряд скоро дасть відповідь німецькому урядови. Відповідь ця буде згідна з поглядами Англії, бо уряд Еріота провадить свою зовнішню політику в порозумінню з Англією. Можна сподіватися, що ці вимоги Німеччини не будуть задоволені.

ЧЕРЕЗ „СТАЛЕВІ ШОЛОМИ" НЕ ВИДНО ГІТЛЄРІВЦІВ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Гітлєрівців тепер у Берліні не видно. Вони потонули в масі ветеранів Великої Війни, котрих орґанізація, „Штальгельм", відбуває тут свою конвенцію. Голова орґанізації, полковник Дістерберґ, що кандидував на уряд держави проти Гінденбурґа й Гітлера, прирікає повну підтримку його орґанізації урядови фон Папена й заявляється рішучо проти гітлєрівщини.

Він каже, що його орґанізація стоїть за те, щоб у Німеччині був завжди уряд президента, а не парляменту. Ветерани Великої Війни домагаються, щоб німецька армія була збільшена до розмірів, яких вимагає гідність Німеччини яко великої держави.

СОЮЗ ЯПОНІЇ З МАНДЖУРІЄЮ.

ТОКІО (Японія). — Скоро буде підписаний союзний договір Японії з Манджурією. Японія бере на себе обовязок боронити кордони Манджурії перед зовнішнім ворогом, а також підтримувати внутрішний порядок у Манджурії. Японія дістає безліч ріжних концесій, а зі своєї сторони ґарантує суверенність та недоторкальність земель, які належать до Манджурії.

Повстання в Манджурії розростається далі. Вже майже на всіх залізницях Манджурії рух спаралізований. Повстанці нападають на окремі военні японські відділи й зводять з ними бій. Тут знову занепокоєні тим, що з сибірсько-манджурського кордону прийшли відомости про те, що радянська Росія перевodить дальшу концентрацію військ на кордоні Манджурії, а особливо в районі стацій Манчулі та Пограничная.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НОВА „ПАЦИФІКАЦІЯ".

В часі, коли ще не можна зібрати точних відомостей щодо числа постріляних, ранених і повішених жертв крівавих подій у ліськім повіті в Галичині, доходять свіжі вісти про свіжі жертви ляцької окупації. Оті вісти, це покищо тільки звідомлення американської ґазети „Ди Ню Йорк Таймс", і то вислане з Варшави, значить, перецензуроване польською владою. Тому не можна з нього багато довідатися. Як кожде звідомлення з Варшави, так і те передане в такім виді, що Польща нібито нічого невинувата. Це тільки українські селяни, підбехтані комуністами, бунтуються проти влади і не хочуть платити податків. Отсей польський блахман про комуністичних аґентів обчислений на те, що світ дасться в той спосіб обдурити і буде можна закрити перед ним нову филю польського терору, серед якого доводиться жити Українцям під Польщею; а разом з тим ту економічну нужду, до якої довела українське населення польська екстермінаційна політика. На біднім Поліссю, як і в гірських повітах Галичини, як от на Гуцульщині, Бойківщині чи Лемківщині, нарід прямо голодує. А що голодних затягають ще до нової панщини, то не диво, що нарід бунтується. А не платить податків, бо не має звідки. Оту нужду використовує Польща на те, щоби застрашувати селян у такий спосіб, як це сталося в ліськім повіті. На Поліссю, де наш нарід не є так зорґанізований як у Галичині, Польща допускається над нашим селянством далеко більших злочинів, бо надіється, що там не буде кому запротестувати і довести ті злочини до публичного відома. Це вже навіть виходить зі звідомлення американського кореспондента, котрий каже на вступі своєї телеґрами, що Польща намагалася задержати в тайні бунт українських селян на Поліссю.

Кріваві події в ліськім повіті й на Поліссю це нічого іншого як продовжування сумної памяти польської „пацифікації". Сама польська влада провокує українськких селян, сама їх гнобить і доводить до розпуки, щоби використати кождий розпучливий крок нашого селянства на нові карні експедиції, на нові знущання, розстріли і засуди смерти. У польській політиці супроти Українців це не є нічим новим і надзвичайним, а тільки історично послідовним. І так треба на це глядіти. І в такий спосіб проти цього протестувати. Але в першу чергу треба памятати про грошеві збірки, щоби можна було поратувати нещасні жертви, було за що видати дальші документи польських звірств та висвітлити справу на міжнародній арені.

ДЕПРЕСІЯ ДУМКИ В ПОЛЬСЬКІЙ ПРЕСІ

Світова господарська кріза так сьогодня поширила своє панування, що її відчувають великі держави, але ще більше діймаючо відчувають маленькі.

Добру приповідку видумав наш нарід, що „заки товстий схудне, то худий здохне". Вправді для рівноваги є й друга народна мудрість про „скрипливе колесо", але воно витримує довго лише тоді, якщо воно тільки розсохлося і як господар добре його пооббиває й намочить. Коли зігниле, то ляже серед дороги.

„Депресія" в одній державі має вплив на іншу державу, алє всеж таки **причини** кризи не всюди бувають однакові. Н. пр. в Злучених Державах одною з причин депресії є високо розвинена промисловість. Алт в Польщі нема великого промислу, нема й високої торговлі. Ці галузи навіть не можуть як слід розвинутися, бо їх зїдає податкова система. Вже цей, хто **хоче** вести якесь підприємство, мусить **наперед** викупити „промисловий патент", отже тоді, коли підприємець ще нічого не заробив з капіталу, призначеного на підприємство. Такі патенти дають державі річно 25 міліонів золотих. Але ще більшим ворогом усякого підприємства — це т. зв. „обороговий податок", який виносить 2% не від зиску, але від обороту. Коли в інших краях промисловці та купці калькулюють на масовість, то в Польщі стараються при продажі якнайменшого числа предметів якнайбільше вдерти з купуючого. Якби н. пр. за 100 пар черевиків заплатив купець у Польщі по 20 золотих, то він міг би їх продати по 25 зол., при чому заробить 500 зол., числячи на кожній парі по пятці. Але він старається заробити тих 500 золотих не на 100 парах, але н. пр. на 25 парах, т. є на на кожній парі по 20 золотих. Чому? Бо проданих 100 пар черевиків по 25 зол. далиб оборот 2,500 зол. і від цього обороту треба платити податок. Тимчасом 25 пар по 40 золотих дасть обороту лише тільки тисячу золотих і тільки від цієї суми заплатить купець обороговий податок.

Нема що й говорити, що цей спосіб шкодить усім чинникам: купець не може продати товару, бо хоче забагато зиску, покупець не може купити, бо просто не має за що, а держава не дістане того, чого хотіла, бо купець береться на способи, якби то обійти зависокий податок. Такі роди податків причинюються до того, що підприємцеви постійно зменшується капітал, який він призначив у підприємство.

Та вже нас так дуже голова не боліла би за цим, чи промисловець або купець тратить капітал. Хоч воно й не така то байдужна річ, бож і нашу кооперацію дотикають до живого ті самі податкові постанови. Але що має сказати наш рільник?

Ось як характеризує становище **польського** рільника призначений для селян тижневик „Курєр Людови" (з 9 серпня 1932):

„Від кількох літ, відколи розтратна і все передбачаюча господарка почала видавати свої овочі, знайшовся наш рільник, наперед цей більший-поміщик, пізніше середний, т. зв. кулак, а врешті найменший, але найчисленніший малоземельний, бо кількаморговий господар, над берегом пропасти, в цілковитій нужді, а його варстат у руїні".

Коли цей „господар" вийде на поле й любується сьогорічним урожаєм, то одночасно роздумує, чи це вистане на податок і на здержання екзекуцій. Але дізнається, що цього року збіже буде за безцін, бо всюди дуже добре зародило. Тоді він роздумує, хто цьому винен.

І каже згаданий „Курєр Людови" — цей мужик „приходить до переконання, що мусить хтось бути до нього лихо успособлений, хтось ворожий для польського народу, для його населення, хтось, хто свідомо нищить польський нарід і державу".

Коли такий стан польського селянина, то можна собі уявити, як жиється українському селянинови. І не лише селянинови. І не лише селянин, але кожний „обиватель" потерпає за свою будучність. За першу четвертину буджетового року виносив державний недобір Польщі 80 міл. золотих, а за самий сьогорічний червень — 40 міліонів. Державні доходи щораз більше малють, а податкові залеглости зростають, бо тягар податків і оплат перевищає сили горожан. „Газета Поранна" з 4 серпня ц. р. пише, що „не тільки населення в Польщі зростає непропорціонально до майна, але й видатки державних і самоуправних буджетів ростуть непропорціонально до суспільного майна". Такий стан дасться удержати там, де є поважні резерви в національному майні. Тимчасом державний банк польський виказує заледви 1.8% понад устійнену міру покриття металем виданих банкнотів. Значить — найменша буджетова невдача у близькій будучности може спричинити упадок „золотого". Відти поширюються голоси про „інфляцію", себто масовий друк безвартісних паперових грошей, як це вже було в р.р. 1921—1925. Перед того роду „ратунком" положення остерігає навіть польська преса.

Також отже буджетова господарка Польщі руйнує матеріяльні підстави нашого народу й ослаблює його відпорну силу. Ще щастя, що новоспечені „Поляки", перероблені з римо-католицьких Українців, придавлені нуждою, тратять зі своєї активности й виказують „грізні обяви, звязані з ходом взад під оглядом **культурним і чисельним,** виявляють оспалість і нехіть" — як жалівся докладчик у Коломиї на зборах товариства „Школи Людовей" („Курєр Львовскі" з 10 серпня 1932). Наші доморослі Москалі, як посол з урядової партії Бачинський та Яворський, накликають нарід, щоби слухав уряду у всім, щоби не слухав „Рідної Школи", яка вчить шкодити державі, тоді буде все добре. Інакше може повторитися рік 1930. Так промовляли вони на „вічу" (неповна 30 людей) в Гійчу, равського повіту.

Але нарід має свою вироблену думку. Перебутої дороги ніхто не в силі завернути.

X.

ПРОТЕСТУЮЧИ ПРОТИ НОВОЇ „ПАЦИФІКАЦІЇ" УКРАЇНЦІВ ПІД ПОЛЬЩЕЮ.

памятаймо, що останні кріваві події в ліському повіті й на Поліссю є тільки продовженням одної й тої самої польської системи: цілковитого знищення українського народа. Тому, інформуючи американську пресу чи американські політичні та культурні установи про найновіщі польські звірства в ліськім повіті й на Поліссю, не забуваймо долучити до протестів видану Обєднанням книжку про польську „пацифікацію" з 1930 року, затитуловану:

Polish Atrocities in Ukraine.

На 500 сторонах цеї книжки зібрано повно документів польських злочинів, доконаних над українським народом підчас „пацифікації" з 1930 року. Документи всі провірені й подані за американськими, англійськими й іншими чужинецькими жерелами.

При кінці книжки уміщено додаток, у якім вияснено наші змагання, та подано, скільки Українців є під Польщею і які землі вони замешкують. Між іншим згадано там і за Полісся, де селяни збунтувалися проти польського гноблення. Там вияснено, чому наш селянин голодує. Там представлено кольонізаційний похід Польщі на українські землі й доказано, що вже 1 січня 1923 р. насадив польський уряд на Поліссю, де нарід терпить від безземелля, 991 військових кольоністів, роздавши їм 22,544 гектарів землі, та що вже в 1919 р. було на Волині й Поліссю 4,547 польських кольоністів, котрих наділено 76,818 гектарами української землі.

В такий самий спосіб представлено цифрами, взятими з польських урядових документів, кольонізацію Галичини. В книзі зібрано повно матеріялу, який представляє економічну нужду нашого селянства під Польщею. Оті всі зацитовані там польські закони, шикани та драчки будуть добрим матеріялом для вияснення чужинцям, чому наші селяни в ліськім повіті гляділи на польське „свенто праци" як на нову панщину та чому відмовилися направляти задурно дороги для польських дідичів, котрі винищують по грабіжницьки наші ліси та побивають і до вязниць саджають за те, коли бідний і голодний селянин піде до ліса ломак призбирати.

При самім кінці тої книги поміщено Відозву Американських Українців до опінії світа з проханням, зверненим до культурних народів, взяти польські варварства над Українцями під розвагу й в імя гуманности облекшити своїм голосом протесту долю поневолених Українців під Польщею.

Дотого змальовані в тій книзі американськими й иншими чужинецькими кореспондентами польські звірства заступлять нам тепер недостачу найновіщого документального матеріялу з докладними описами останніх польських злочинів. Бо такі матеріяли видістати з краю дуже важко й на них прийдеться довше ждати. А до протестаційної акції вистарчать уже й ті факти, які подала американська преса у звязку з крівавими подіями в ліськім повіті й на Поліссю.

Щоб облекшити закупно "Polish Atrocities in Ukraine" знижено ціну книги на половину, себто до суми $1. Замовлення треба слати на таку адресу:

OBYEDNANYE,
P. O. Box 122, Hudson Terminal,
NEW YORK, N. Y.

Обєднання Українських Організацій в Америці.

І в горю серце тоне —
Хоч бурі йдуть і громи бють
Та вже не вбє нас вража лють,
Не розідять кордони.
Зійшло на нашім полі,
Бо ясне сонце вже з імли
Юнацтва тисячі зросли
У нашій „Рідній Школі".

Ніякий культурний нарід не може обійтися без шкільного Товариства, яке в національній державі стає клітиною державно-освітного апарату, а в мішаній — доповнює її занедбання чи недогляди в освітній роботі. — Скількиж більше значіння для бездержавного українського народу має „Рідна Школа" в старому краю! Памятаймо на це!

Національним ідеалом українського народу перейметься дитина в Старому Краю тільки в „Рідній Школі". Тому піддержім завзято її змагання в її другому пів-столітті!

НА ТАТАРСЬКІМ ШЛЯХУ.

(17)

По тім боці збиралося щораз більше Татар, бо цілий улус був цікавий, хто то приїхав і чого.

Через ту нову гаянку Ярнович троха не рвав собі волосся. Лиш ходив і випитував, чи де близько нема броду.

— Брід є саме тут, — Татари відповідали, — та при такій воді і брід не поможе.

— Аділь хіба вже знає, що ми ідемо до його улуса, — Запривода сказав до Асланґули. — Як не присилає нікого, щоб влекшив би нам перехід через ріку, то хіба взагалі не хоче впустити нас до себе. То злий знак. Ще як довідається, що між нами є батько його дівчини, то таки не впустить нас.

— Погано! — Вірменин відповів. — Може би в першій хвили затаїти, що то Ярнович?

— Коби знаття, в якім він гуморі! Добре було би, як би я з ним побалакав, ще заки всі проберемося через ріку.

— Се буде тяжко зробити, бо Ярнович перший пожене до нього і не дасть себе здержати.

Запривода відійшов балакати з Татарами. Казав їм показати собі точно, де брід, і випитав, як високо тепер вода понад її звичайний стан. Не кажучи вже нічого, скинув зі свого коня сакву, щоби йому лекше було, сів на нього і ввів його у воду. Заки ціле товариство похопилося, чого він пхається до води, жвавий кінь вже відсунувся на який сяжень від берега і хоробро змагався з неслабою бистриною.

Запривода сидів легко в кульбаці з очима, впяленими в противний беріг. Вже доплив до середини ріки. Буланий пирхнув. Запривода гадав, що коня вже покидають сили. Та його хребет виринув з води і він зупинився, пирхаючи. Кінь дістав ґрунт під ногами, бо тут була піскова лава, котра при низькій воді виставала з ріки як невеликий остров. Коли кінь висапався, Запривода знов справив його у воду. Кінь плив поволи, та по хвили знов дістав під ноги ґрунт. Се мусіло бути болото, бо хоч хребет коня вже був над водою, кінь дуже поволи посувався до берега. Нарешті вийшов на беріг. Запривода скочив з коня і поклепав його по шиї. Роздягся і став одяг викручувати, щоби менше було води.

Татари Булая не мали охоти іти за приміром Запривода. Вони знали, що він свій успіх завдячував силі свого коня. Їх коні не були тому коневи рівня. Вони бистрини не перемогли би, вода понесла би їх. Домірковуючися, що вода не скоро впаде, вони стали ще вчера призбирані і в шатрах переховані коровяки розпалювати, щоби пришкварити решту баранини.

Коли по тім боці Запривода вже викрутив свій одяг і назад надів його, до нього приступив якийсь Татарин і крикнув:

— Харко! Ти вже тут? Я надіявся тебе не скорше, як за який місяць. Сідай на коня. Мій кінь ось там. Ти добре трафив. У мене саме тепер обертають на рожні цілого барана. Я виїхав лише на хвилю, бо побачив, що інші чвалають до ріки. І я був цікавий, хто то до нас надїздить. Сідай!

То був Маберек, молодший брат Аділь-бея і приятель Запривода. Запривода показав рукою на той бік ріки і казав:

— Я не сам тут. Я в товаристві.

— Приїхали які купці? Не богато скористають у нас. Продати не маємо що, бо всю военну добичу відбили козаки. Купити не маємо за що...

— То не купці.

— Не купці? То щож вони?

— Там є український шляхтич з Браславщини, колишній сусід і приятель вашої орди. Твій брат вхопив дівчину, мабуть не знаючи, що то донька того вашого доброго сусіда, і взяв її до себе. Тепер батько дівчини приїхав сюди, щоби за неї дати окуп. Я його помічник в сім ділі.

— Я її бачив, ту дівчину, — сказав Маберек — з щирого серця желаю тобі успіху, та не знаю, чи той успіх буде, бо ти приходиш в пору, для такого діла дуже некористну.

— Чому так?

— Розкажу пізніще. Ти цілий мокрий. Ходім, щоби висохло твоє шматя.

Запривода знав, що як не хоче прогнівати Татарина, то не сміє покликуватися ще раз на те, що там за рікою є його товариш подорожі. Він вже нераз до Ярновича кликав „терпцю!" Тепер се лиш подумав собі. За приміром Маберека сів на коня і оба почвалали в сторону улуса. Маберек завів Запривода до свого шатра і зараз приказав принести печену баранину на одній мисці, на другій пшоно. Поки оба їли, в шатрі панувала мовчанка. Аж коли повідсували від себе миски, Запривода загадав будьчим розпочати розмову, щоби поволи звести її на Ксеню. Він спитав:

— Що ти думаєш про Булай-бега?

— Про Булай-бега? Я волів би, щоби про нього цілком не треба було думати... себто, щоби його цілком на сім світі не було. Поки він живий, в нашій орді ніколи згоди не буде. То наш лютий ворог.

— Шило вилізло з мішка зараз, коли я Булєви сказав, що ми ідемо до Аділя. Булай розбішений тим, що не його зробили беєм.

— Не мій брат винен, що Булая ніхто в орді не любить.

— Булай не лиш тому є ворогом Аділя, що Аділь став беєм. Булай знайшов собі ще одну причину зависти. Є це одна причина до воржнечі між обома. Та друга може ще небезпечніша, як достоїнство бея. Через ту другу причину зависти Булай загадав зорґанізувати всіх ворогів твого брата, які є в орді. До того заговору загадав притягнути також татарських своєвольників, може й Калмуків.

— Якаж то може бути причина зависти? Великих богацтв мій брат не має, бо наш улус бідний і ціла орда бідна. Як завидує йому, то хіба лиш те ханство.

— Тою другою причиною є гарна дівчина, донька того шляхтича, що ще сидить там за рікою. З розмови з Булаєм я доміркувався, що він, побачивши дівчину, коли оноді був тут у вас, мигцем залюбився і хоче дівчину взяти, як не підступом, то силою. Для орди було би ліпше, як би бодай та причина ворожнечі між двома улусами вступиласяб. Се сталось би тільки тоді, коли би Аділь, взявши добрий окуп, дівчину віддав батькови.

Маберек слухав уважно і вислухавши сказав:

— Я сам був би рад, як би ту дівку який чорт відси вихопив. Я думав так, хоч ще не знав, що той старий Булай запалився до неї. Вона вже є причиною незгоди між двома улусами. Аділь хоче ту дівку зробити своєю першою жінкою, посунувши взад теперішню, сестру значного старшини одного улуса і в орді дуже впливового. Ворожнеча між ханом і таким впливовим його шурином, не добро віщує.

— Перестережи брата. Скажи йому, до чого то доведе така образа впливового шурина.

— Гадаєш, що я вже не нарозумляв його? Він каже, що такого ворога не боїться.

— Батько дівчини дуже богатий. Щоби її дістати назад, дасть цілий свій маєток.

— На маєток брат не злакомиться. Як наш батько все казав, так і він каже, що маєтком Татарина є трава. Тому батько й перевів сюди орду, бо Очаківщина є яловою пустинею. Тут трава така, що худобина засититься й не рушившися з місця.

— Батько дівчини привіз з собою неодно таке, що для кождого з вас мало би велику вартість, чого тут не купиш за ніякі гроші, ні за всю траву сих сторін.

— Хоч би й так, то брат ледви чи схоче балакати з батьком саме сеї дівчини, бо він з походу вернувся дуже сердитий. Козаки з тих сторін, де жие батько дівки, відбили майже всю добичу орди. На біду, саме чамбул Аділя втратив усю добичу. Козаки ні хвоста, ні горшка не лишили йому. Чиж диво, що Аділь завзявся задержати бодай сю добичу, яку привіз до хати і якої йому завидують? Мені бачиться, що брат і через ріку старого сюди не пропустить, щоби його не морочив.

— Чи дівчина тут, в улусі?

Маберек зпідолба глянув на Запривода і по хвили сказав:

— Тільки ти не пхай пальців між двері!

Запривода розсміявся, кажучи:

— Ти гадаєш, що я тому питав, бо хочу викрасти її? Я з вами обома задовго жив у приязни, щоби таке зробити, саме вам... Зі мною є ще один вірменський купець. Чи йому Аділь позволить прийти сюди?

— Я гадаю, що позволить. Ти побалакай з ним. Він тебе знає... Ходім до нього!

Пішли оба і зупинилися перед шатром бея. Без попереднього дозволу бея тільки один Маберек мав право увійти до беєвого шатра. Запривода лишився на дворі. Маберек увійшов. Довго Запривода прийшлося похожати перед шатром бея, заки брат бея вийшов. Голоси, які з шатра доходили до його вуха, свідчили, що між братами йде якась суперечка. Нарешті по цілій годині відхилилася кінська шкіра, що заслонювала вхід до шатра, і Маберек кивнув на Запривода, щоби увійшов.

На середині шатра стояв вродливий, високий, може трицятьлітний Татарин. Витягнув до Запривода руку і промовив:

(Далі буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НАОЧНИЙ СВІДОК ПРО ПОДІЇ В ЛІСЬКУ.

Громадянин Іван Докля з Дербі, Конн., надіслав до редакції „Свободи" листа, якого одержав від свого товариша з краю, а в якім описано дещо з того, що виробляли польські посіпаки по наших селах підчас відомих заворушень у ліськім повіті. В листі пишеться таке:

З чого почалося, ви там усі певно добре знаєте, а я згадаю про вдгук тих подій у нашій селі, Волі Міховій, повіт Лісько.

Дня 27. червня дійшли до нас чутки, що десь коло Устрик є якісь заворушення. Але ніхто не міг нічого ясного сказати, бо Устрики від нас далеко. Але люди з кождим днем більше про справу говорили і більше нею інтересувались. Одні казали, що в тім а тім селі пани викопали хрест, який стояв но память панщини, а на його місце вкопали свій червоно-білий, як знак нової панщини. Інші казали, що люди побідили і не дали хреста вкопати, та що з народом держить військо. А поважніші казали, що те все це робота комуністів. Люди в селі перешиптувалися, щоби бути готовими, якби що зайшло. Третого липня приїхали до села 20 сторожів „Стражи погранічней", а два поліціянти пішли з нашого постерунку на місце заворушення ще 1. липня. І люди заворушилися, що щось мусить бути, коли є такий рух між сторожею і поліціянтами.

В неділю, 3. липня, поприходили якісь люди з сусідних сіл і взивали наших хлопців, щоби збиралися сусідним селам на поміч. Нарід здвигав раменами і один питав другого, що то буде. Ждали, що скаже священик у церкві. Але той не міг нічого сказати, бо сам не знав дійсної правди, та всетаки остерігав людей, щоби не вірили неправдивим поголоскам і агітаторам, та щоб сиділи спокійно. Дехто повірив священикови, а інші казали, що він певно все знає, але тримає з панами, тому не хоче нічого сказати.

В понеділок, 4. липня, хлопці з нашого села, з Манева, Бальниці і Щербанівки пішли іншим селам на поміч. Священик з дяком дораджували, щоби не йшли, але хлопці вперлись і пішли. Зайшли до села Зубрячого. Там їм вийшла назустріч поліція. А було коло 300 хлопців. Командант поліції запитав їх, куди ідуть і чого хочуть. А хлопці відповіли:

„Пани хочуть завести панщину, а ми не хочемо панщини і йдемо помогти тим, що бються з панами".

На те відповів командант:

„Люди! Ніякої панщини нема і не буде. Старосто в Ліську хотіло тільки завести „дзєнь свента праци", а не якусь панщину".

Він так промовив до серця, що люди розійшлися і не прийшло до ніяких заворушень і кровавих сутичок. Хлопці вернулися. В селі повеселішало і здавалося, що все миуло. Та де там. До села наслали ще більше сторожів і поліції, а всі вони в боевім поготівлю. У вівторок вечером почали арештувати тих хлопців, що ходили на поміч. Двох взяли аж до Тісної. В середу були дальші арештування і кликання до протоколів. Заарештували хлопця Михайла Кулинича, років 22, спокійного й надзвичайно тихого. Ходив до Зубрячого. Ішли інші й він пішов. І за те його арештували. Поліція віддала його станиці пограничної сторожі. Там тримали його цілий день і били та знущалися як тільки могли.

Питали його „Ти Українец?" А коли він не відповідав, били далі. Тоді він сказав:

„Так, я Українець". По тих словах всі, скільки їх було, кинулися на нього з кулаками і били, приговорюючи:

„Так, ти Українец, то ми так Українцуф с... синуф пшерабями. на Полякуф". Били досхочу, а мученик затяв зуби, терпів і не відзивався.

Можна догадуватися, що поліція мала на нього око за його красну деклямацію, яку він мав на концерті в честь нашого поета Шевченка, коли то деклямував „Якби ви знали, паничі".

Другий арештований, Михайло Голяк, парубок з нашого села, ніде не був і сидів цілий час вдома і був тут ні при чому. У нас кілька хлопців покупили собі шапки, які виробляють українські інваліди у Львові. Таку шапку мав і Миайло Голяк. Як тільки його привели на станицю, так зараз привитали його словами: „Як сє маш" і вдарили два рази в лице. І почали допити. Питають: „Як сєн називаш?" Відповідає: Михайло Голяк. А вони: „Можебись повєдзял Міхал, а нє Михайло" і били так довго, поки не сказав „Міхал".

А потім питають: „Цо то за чапка і знак?"

А на тій шапці на переді є синій трикутник, обшитий жовтим шнурком.

„Я не знаю, відповідає Михайло. Я купив її в нашій кооперативі".

„А чемусь інней чапкі нє купіл?" — питають поліцаї.

„Бо ті шапки є ліпші й дешевші а дотого їх виробляють інваліди", відповів Михайло.

Тоді почали його бити по голові, а він зачав страшно кричати, а на той крик почали збігатися люди і заглядати попід вікна, що там діється. Тоді перестали його бити, вирізали трикутник зі шапки, кинули на землю і всі, скільки їх там було, почали топтати його чоботами. Почастувавши Михайла пястуками віддали йому той синій платочок, що вирізали з шапки і казали його поцілувати. Він вагався. Тоді зачали його знову бити. А коли поцілував то знов били за те, що поцілував, кажучи: „синьо-жовта як с..., то українська відзнака".

Те все діялося в середу перед Рождеством св. Івана Хрестителя, коли то наші люди заховують гострий піст. Ляхи понаносили ковбас і пива й заїдаючи, насміхалися з побитих хлопців, що стояли збитою купою, бо не вільно було їм рушитися. Казали до них, що підіїли би собі тепер, діставши таку добру лекцію. А Голякови навкучилося слухати їх дотинків і каже: „Якби ви і давали їсти, то ми не їли би, бо в нас піст".

Того тільки і треба було Ляхам. Взяли Голяка й почали його бити так довго, поки той не вкусив ковбаси. І ще мучили невинних наших хлопців ріжними іншими способами.

Оттаке в нас діється. Самі пани роблять заворушення, самі людей баламутять і визискують, самі судять і самі засуджують невинних на смерть.

Воля Міхова, повіт Лісько,
дня 4. серпня 1932.

ПОКЛИК

Про Рідну Школу перш усього нам дбать.
Закинуть сварки, гнів лукавий;
Просвічені зможем світу доказать,
Що шлях до життя нам є правий.
В темряві ходячи, стежки не знайдем,
Тож час вже звернуть нам до сонця,
Ліси прорубати й сонце знайде
Шлях світить і в наші віконця.
Хоч край наш богатий, та ми бідаки;
Шукаемо щастя за морем,
Ще й чванимось: „з роду ми всі козаки".
А ворог спину нашу поре.
Не можем Вкраїни оттак збудувати,
Хоч нагоди певні ми діждатись;
Державою треба вміти керувати,
На свої сили лиш здаватись.
Затямте, Вкраїнці, дорогі браття,
Що „в просвіті сила й воля",
Лиш Рідна нам Школа запевнить буття,
Ніколи химерная доля.

МИТРО ПАСІЧНИК.

НАПОЛЕОНІВ СЛОН.

Недавно святкував будапештенський звіринець 20-ліття свого істнування. В дійсности звіринець є старший. Ювилей торкається лише звіринця в сьогоднішньому розмірі. Первісний будапештенський звіринець був приватним маєтком, аж опісля його закупило місто. Воно при великих фінансових вкладах перебудувало звіринець на такий величавий, що його вважають найбільшим в Европі. При цьогорічнім ювилею був „героем дня" величезний слон, що є найбільший поміж десятьма братами, які є в будапештенськім звіринці. Слон той називається „Сіям", є любимцем дітей, а має понад 150 літ. До Будапешту дістався після цікавої одисеї. Дістав був його в дарунку Наполеон Бонапарте та привіз слона з Єгипту до Парижа. Одначе „Сіям" був у Парижі дуже кровожадний та вбив кількох людей. Тоді Наполеон позбувся слона й дарував його свому тестеві, цісареві Францові, до Шенбруна. Та й там „Сіям" убив двох людей. Вкінці дістався до будапештенського звіринця, де його жертвою впав лише один глядач. На око „Сіям" спокійний та маєстатичний звір. Просить хоботом (трубою) грошей, а є так вправлений, що рішучо не прийме одно- або двосотиківки. Зате за 10-сотиківку вже поклониться, а за 20-сотиківку навіть приклякне. За гроші, що їх так назбирає, сам собі купує булки.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний член складаю щиру подяку головному урядови У. Н. Союза за скоре виплачення мені посмертного в сумі $1,000 по моїй покійній жінці Анні.

Таксамо складаю щиру подяку місцевим урядникам, і членам Тов. Вільних Козаків, від. 316 У. Н. Союза в Рочестер, Н. Й., та Братству св. о. Миколая, від. 38 У. Н. Союза в Оборн, Н. Й., за співчуття, що взяли участь у похороні.

В нашій рочестерській громаді не повинно бракнути ані одного Українця, щоб не належав до своєї української запомогової організації, якою є У. Н. Союз.

Михайло Полянський.

ЦАРГОРОД.

Царгород називається по турецьки Стамбул. Етимольогія того слова була доволі невиразна. Виводили її з грецької мови. Та один із учених лінгвістів завважав, що в Сербів і Болгарів здрібнілі імена Константин і Констанція звучать: Стано, Станое, Стана. Так із Константинополісу повстало скорочене Стамбол, Стамбул. Отже Турки позичили назву від Болгарів, а не від Греків.

Евген Петров.

ГРІХИ МИНУЛОГО.

Двацять-літній Василь Заяць примкнув авантурничу повість і вийшов з хати.

Темна ніч, здавалося, готовила для нього ріжні враження та пригоди, гроші й славу. А це був його плян: насамперед хотів він напасти й ограбити багатого банкиря, потім скочити до авта, втекти перед погонею та викрасти любу дівчину, Нюрку Брошейко. Все інше не відзеркалювалося вже так виразно в уяві енергійного юнака. Його манило, що може потайки звінчатися з Нюркою, що вратує її перед гнівом батьків, втече на Соломонові острови тай там житиме життям плянтатора, який старається якнайдбаливіше скрити „гріхи минулого". Подруге, отворилася перед ним також неменше приманлива можливість: скінчити на електричному кріслі.

Василь поклався животом на запорошений хідник і наче вуж поповз кілька метрів наперед. Як доповз до перехрестя, розглянувся довкола та засвистав стихенька. Зараз роздався у відповідь такий самий тихий свист. Зараз потім зпоза сірого муру показалася тінь товариша Віталія Словунова. Він поповз напроти Василя.

— Гав ду ю ду! — поздоровив Віталій свого опікуна. — Є новини, капітане!

— Говори, Стенлі, я слухаю.

— Я всенький день слідкував за банкирем.

— І щож?

— Він має готівку дома.

— Олрайт, старого смішака не мине караюча рука Реджінальда Смита. Ха, ха, ха!... А револьвери в порядку?

— Так, капітане. Кварта машинової оливи забезпечує їх, щоби не затялися.

— Олрайт. Працюватимемо нині вночі гарненько, любий Стенлі... А чи ти вже передав мого листа маленькій Вероніці?

— Так, капітане. Нюр... маленька Вероніка ждатиме на вас у першій годині вночі в своїй кімнаті.

— Олрайт. А старий цербер, батько?

— Нічого й не сподівається.

— А мати?

— Старенька лейді в усьому вірить своїй служниці. Та цю я підкупив!

— Славно, Стенлі! Ти здібний хлопець! Тепер підемо до гостиниці „Нова Баварія" тай там замочемо горло чаркою доброї полинівки. Перед нами робота, далебі нелегка.

⁂

Банкир І. М. Дантошик, шеф трикотажного дому „Власна Праця", мав невеличке мешкання в подвірі того самого дому, в якому жили теж оба приятелі. Перед дверми його хати оба злочинці позаслонювали собі лице масками, що їх зробили з гімнастичних штанців. Потім Василь Заяць зітхнув глибоко та застукав.

— Хто там? — почувся зза дверей схвильований голос.

— Домашня ревізія, — відповів захрипло Василь

Двері відчинилися і в порозі показався врадуваний І. М. Дантошик у штанцях барви бозу.

— Прошу дуже! Прошу ближче! А я вже був дуже злякався. Я думав, що це знову хтось із податкового уряду... Жіночко! Діти! Не плачте! Це лише домашня ревізія.

— Руки вгору! — приказав Стенлі.

— А-а-ах! Бандити? — викликнув Дантошик урадуваний.

— Так, це ми! — загремів Стенлі.

— Жіночко, дітоньки, ходіть мерщій сюди! Прийшли бандити! Пригляньтеся, пригляньтеся но їм, це живісенькі бандити! Бачите? Дивися, Адольфе, це ті люди, про яких я тобі так часто оповідав... Це мій наймолодший син. Він народився саме між пятнацятим і шіснацятим бандитським нападом на нашу хату... Приладь дядькові вечерю! Пізніше він буде скрипаком... А леж прошу, сідайте... Жіночко, таж подай щось панам...

— Де ваші гроші? — спитав Василь нервово.

Дантошик глянув сумно на нічних гостей та зробив рукою запрошуючий жест.

— Прошу, переконайтеся самі.

Приятелі розглянулися по кімнаті та з переляком ствердили, що вся обстановка в хаті, від бюрка до ґрамофона, була опечатана секвестратором.

— Таж сьогодні ніхто вже не всилі платити податків — говорив хихикаючи господар. — Що ви скажете на це?... Та ви хочете йти? Останьтеся тут хвилиночку... таж ми можемо побалакати собі...

⁂

Ніч пригод кінчалася. Та ще треба було виконати найтяжчу й найбільш відповідальну роботу: викрасти Нюрку в її деспотичних батьків.

— Спішімся! — сказав Василь Заяць. — Маленька Вероніка жде певно на нас дуже нетерпеливо. А ще маємо щонайменше пять верств дороги.

— Згода, капітане! — відповів вірний Стенлі.

Як підійшли до дому, що в пьому жила Вероніка-Нюрка, сказав Василь:

— Присягни мені, Стенлі, що ніхто не знатиме про викрадення Вероніки. Бо мусиш знати, що її батько нащле на мене винайомлених опришків, а бідненька Вероніка нидітиме в монастирі.

— Присягаю, капітане.

— Присягни на остров скарбів! — зажадав Василь!

— Присягаю також на остров.

— Так буде краще. А тепер ходімо.

При мурі, через який оба приятелі згідно із заздалегідь уложеним пляном мали потайки перелізти, стояла драбина.

— Боги сприяють нам, — озвався Василь Заяць. — Драбина дійсно буде для нас дуже помічна.

Серед нічної пітьми світилося лиш одно вікно на другому поверсі.

— Вона там. А де шнур?

— А хай це! Я забув шнур дома!

Та в тій хвилині впав біля ніг їх обох кінець повязаних простирал.

— Якийсь невідомий, одначе чесний приятель видно хоче помагати нам, — прошептав енергійний Стенлі. — Нумо за діло!

Василь схопив кінець простирала, підскочив, повис незручно в повітрі та став фиркати ногами.

— Таж покладіть одну вашу ніжку мені на плечі, юначе. Нічого не шкодить, коли мій одяг заваляється, я собі потім його вичищу, — почувся скромний голос.

Із темряви висунулася якась тінь.

— Чи ви наш добрий дух? — спитав Стенлі.

Нічний приблуда притакнув головою. В тій хвилині простирало роздерлося, а Василь глухо впав на землю.

— Пст! Тихіше... — сказав незнайомий. — Підемо радше задними дверима, бо так то можна собі поломити крижі. Ходіть, молодий чоловіче.

— Чи вже скоро буде кінець? — спитав згори неспокійний жіночий голос.

— Зараз, зараз, Нюрочко. Тримайтеся мене, панове, таж ви нічого не можете бачити...

Вероніка ждала свого Реджінальда дуже нетерпеливо. В лівій руці держала кошик, під правою пахою машинку до роблення панчіх.

Василь Заяць стиснув незнайому щиро руку.

— Ви мені вратували життя. Ви мій спаситель.

— Так, — прошептав незнайомий — бо хтож бажав би зле рідній дочці? Щодо мене, то я вам дарую цю машинку. І майже нову комоду. Вона дійсно майже нова. Жийтеж собі спокійно. Ще не так зле! Я не маю нічого проти того. В нинішніх часах годі інакше. Ніхто не хоче женитися... Гей, а ти куди? Держіть! дер-жіть!

⁂

В городі Василя Заяця зловили знову. Тут невстрашимий капітан боронився перед старим цербером руками й ногами. Намагався навіть кусати розлюченого батька малої Вероніки. Та воно не помогло йому нічого.

— Тепер мені не втечеш! — сказав батько докірливо. — Женися з нею, ти смаркачу!

⁂

Василь Заяць жие тепер тихим життям плянтатора.

Про гріхи минулого старається він не згадувати.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

RARE PROGRAM AT CROMPTON ON THURSDAY. LIBRARY GROUNDS.

Ukrainian Dance Class and Crompton Band to Give Joint Concert.

A special platform has been constructed at Library grounds, in Crompton, alongside the bandstand for the unusual musical and folk dancing treat which is in store for the general public next Thursday evening, at 8.15 o'clock. The Crompton Band, now in its 27th year, and the Ukrainian Dancing Class of Crompton, which is soon to begin its third year, will appear in a joint concert. Harry Marsh will direct the band and music for the folk dancing will be furnished by a group of members of the band, led by James J. Lamb. John Skylo will assist in the latter performance. Attractive costumes, the same as is worn in native Ukraine, will be worn by the local dancers and their entertainment promises to be a colorful one. Wherever they have appeared they have been loudly applauded.

Sixteen solo and group numbers will be given by the Ukrainian class, and these will be interspersed by selections by the band. Among the numbers to be given by the Ukrainian Class are: March, Ritual Folk Dance, Bird Idyl, Cossack Podolian, Wedding Dance, Popular Girls' Dance, Whirl Wind, Provincial Dance of Podolia, Carpathian Highlanders. Cossack Dance, Katherine and Snow-Blowing Dance.

Helen Semczuk will appear in a solo dance and Miss Semczuk and Wallace Moskalyk, and John Bernadyn and Anna Moskalyk are to give dance duos. John Krawczuk is chairman of the Ukrainian Class arrangements, and assisting him are Marko Hudyma, H. Bayko, Dmytro Labodiak and John Semczuk.

(Pawtuxet Valley Daily Times, West Warwick, R. I., Monday, August 29, 1932).

—o—

UKRAINIANS JOIN IN COMPLAINT ON POLISH TERRORISM.

Vicinity Units Gather to Prepare Resolutions of Protest Against Treatment of Peasants.

A resolution asking the League on Nations to protect the rights of terrorized Ukrainians in territories under Polish occupations was drawn yesterday at a mass meeting of more than three hundred members of Ukrainian societies from throughout the Troy Area at St. Nicholas' Hall.

The resolution voices the resentment of Ukrainian residents throughout this locality against reported wholesale atrocities committed upon Ukrainian peasants in the county of Lisko, Ukrainian Eastern Galicia, and, besides asking intervention by the League, demands that the signatories of the Paris National minorities treaty of 1919, namely the United States, Great Britain, Japan, Italy and France, create an international commission to investigate conditions in the Ukrainian territories under Polish control.

Philadelphian Speaker.

Copies of the resolution will be forwarded the secretary-general of the League of Nations, the Secretary of State at Washington, the secretaries of state for foreign affairs of Great Britain, Japan, Italy and France, and the Polish ambassador at Washington.

Ukrainian societies from Watervliet, Cohoes, Hudson, Amsterdam, Albany and Pittsfield, Mass., besides the delegation attending from the Troy branch of the Organization of National Rebirth of Ukraine, which sponsored the meeting, were represented at yesterday's meeting. Speakers included Atty. Theodore Swystun of Philadelphia, Pa., who served with Ukrainian army against Soviet Russia, being wounded in action, and Rev. John Hundiak, pastor of St. Nicholas' Ukrainian Church. Alex Zayac, an officer of the Troy branch, was chairman of the meeting.

The society members present and other Troy and vicinity residents of Ukrainian origin and descent heard pitiful stories recounted by the two speakers of bold massacres of their kinsmen in Western Ukraine committed by Polish soldiers and police.

Describe Massacres.

Vivid stories of violence to which the Ukrainian peasants in the Lisko district of Western Ukraine are being subjected were related by Attorney Swystun and Rev. Father Hundiak. The latter read newspaper stories of the massacres and letters addressed by victims to relatives and friends in the Troy Area.

The tales of the sufferings of their kinsmen deeply moved the audience, as the majority of Ukrainians in the Troy Area and throughout this part of the country come from the Lisko district, where, it is claimed, more than 100 peasants have been slain and 1,000 others wounded in recent uprisings.

There are 8,000,000 Ukrainians in Poland, it was set forth from the rostrum at yesterday's meeting and ever since 1921 they have been appealing to the League of Nations to intervene.

"There will be no peace in the world," declared Attorney Swystun, "as long as there are minorities in European countries clamoring for freedom."

(The Troy Record, Monday, August 29, 1932).

БУЗЬКИ ТА ЇХНІЙ СПОСІБ ЖИТТЯ.

Є звірята дикі, як лис, орел, чи заяць, які від людей сторонять, і звірята домові, які живуть під опікою людей. Чимсь посереднім між дикими і домашніми звірятами є старокраєві бузьки. Не є вони так освоєні і здані на ласку людей, як напр. домашні звірята, а всеж-таки гніздяться на селянських стріхах, користуються помічю при будові гнізда, а люди радо помагають бузькам, бо вірять у пересуд, що на чий хаті є його гніздо, той щасливо жие. Магометани уважають бузька за святу птицю.

Статистика бузячих гнізд, переведена в Німеччині, виказала, що число бузьків протягом останніх 20 років змаліло аж до 70%. Причиною того є почасти усунення старих деревляних критих соломою домів, а на місце їх будування мурованих, критих бляхою. А другою причиною є висушення багнистих околиць, бо відомо, що бузьки радо проходжуються по болотнистих місцях, у яких знаходять дуже багато жаб.

Велика скількість бузьків вигинула в Африці. Бузьки живляться там переважно саранчею. А тому, що тамошний уряд поборює саранчу, при помочі затроювання її аршеником, цим самим затроюються і бузьки, бо їдять не лише живу, але і затроєну здохлу саранчу.

Також і в Україні останніми літами менше-більше з тих самих причин скількість бузьків змаліла; зате в останніх часах долетіли воне аж до Москви.

Простір, який замешкують бузьки в Европі, сягає на північ аж до південної Швеції. На заході недавно ще долітали бузьки до Англії, але тепер там зовсім не показуються. Також у західних частинах Франції вже нема бузьків, бо вони перенеслися більше на схід.

Лише чотири і пів місяця перебувають бузьки в Европі, т. є від початку квітня до половини серпня. Бузьки прилітають до Европи з Африки, раз тому, що втікають перед спекою, а друге тому, що в Европі мають виховати молодих.

Під кінець літа злітаються бузьки в одно, немови означене місце, і звідси під проводом найбільше досвідних вибираються в далеку мозольну мандрівку на полудне. Мандрівка та відбувається двома шляхами: один через півострів Балканський, Малу Азію, Сирію, Палестину і канал Суезкий до східньої Африки, а другий через Францію й Еспанію до західньої Африки. Давніше мали ще третю дорогу, а саме через Італію, але, почавши від девятнацятого століття, тамтуди вже не летять. Крім бузька білого прилітає до старого краю ще бузьок чорний. Дуже рідко можна його бачити, бо він є дуже дикий і жие лише в недоступних багнах і великих лісах.

Дмитро Крупник.

З ЛУПИНОЮ ЧИ БЕЗ ЛУПИНИ.

Літо й осінь то пора овочів, тому ми повинні користати якнайбільше з тієї пори. Відживні вартости овочів дуже великі. Овочі в консерваті або сушені не заступлять ніколи свіжих овочів. Нераз думаємо, яких овочів не треба давати дітям. Отже **треба ствердити, що таких овочів нема.** Навіть такі овочі, як виноград із дрібними зернятками, й вони потрібні для розвитку організму дитини. Нераз теж іде балачка на тему овочевої лупини. Є прихильники і противники, є теж праці поважних лікарів на тему бактеріологічних дослідів овочів, куплених у торговлі. Вчені нараховують міліони бацилів, які є на лупині овочів, і перестерігають, головно дітей, щоби лупини не їли. Самособою в тих дослідах є чимало пересади, бож хліб чи булка, яка переходить через ріжні руки, має на собі нераз стільки бацилів, що овочева лупина, а нікому й на думку не прийде їсти лише мякушку. Овочева лупина часто нестравна, всеж і вона виконує деяке завдання при травленні.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ЗОЛОТИЙ ЛЕВ. (42)

Не багато часу треба було для Вазирів, щоб забрати золото й рушити геть у джунглі. Коли Вазирі зникли в гущавині джунглів, дикуни, що охороняли золото, поволі опамятались. Але їх перелякови не було межі. Трохи пізніше до табору вернулася Фльора зі своїми товаришами-авантурниками. Вони не знайшли слідів діямантів, але мали добре нюлювання. Назустріч їм вибігли кілька чорних людей, які з переляку щось лопотали своєю мовою.

„Яка це їх чортяка розмордувала!" — промовив сердито Піблес. Тимчасом Фльора наказала одному дикунови розказати їй по англійськи, як він уміє, про те, що сталося. „Тарзан з малп, а з ним тисяча Вазирів напали на наш табор. Вони забрали все золото. Тарзан убив Естебана й казав, що коли ви всі не заберетеся якнайскорше з Африки, то він і вас позабиває!" — розповів чорний. „Ну, наше щастя, що нас тут не було!" — сказала Фльора до своїх товаришів.

Всі четверо білих людей зібралися на нараду. Вони сиділи довго, роздумуючи, що робити тепер, куди йти, чи може старатися дістати золото. Дехто пропонував битися з Тарзаном і попробувати здобути золото від нього. Фльора засміялася: „Нема найменшої можности щось зробити проти Тарзана. Ліпше нам ратувати нашу шкіру й скорше вибиратися звідси!" Тут схопився на ноги Карський: „Це значить, що вся наша виправа пішла надаремно. Ні, треба щось робити!"

„А що ти думаєш робити?" — спитала Фльора. „Поза золотом Опару є багато в Африці інших цінних річей. Наші чорні дикуни розповідали, що тут недалеко є Араби, які торгують невільниками, а також мають багато слонової кости. Слонова кість також варта золота. Ми можемо при помочи наших чорних звільнити арабських невільників, а вони нам пособлять заволодіти слоновою кістю. Тоті можемо вертатись до Европи". „А, це думка не зла", відповіла Фльора.